

N.F.S. Grundtvig “N. F. S. Grundtvig til X. i Berlings-Avisen Nr. 253”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.27, maj 2026

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1863 (SJ: 1328)

Teksten er etableret af Sasja Emilie Mathiasen Stopa

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Sasja Emilie Mathiasen Stopa, redigeret af Stine Guldahl Holst og Krista Stinne Greve Rasmussen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning ph.d. Vibeke A. Pedersen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

[A:5]

N. F. S. Grundtvig til X. i Berlings-Avisen Nr. 253.

Naar De, under Mærket X. med en Mine, som om De var *Martensens* Dogmatik selv, opvakt fra de Døde, indskærper mig det som en Skyldighed at besvare det *Martensenske* Flyveskrift i mange Oplag paa en ganske anden Maade end med den Afviisning, man har læst i *Kirketidenden* Nr. 44, da har De aabenbart slet ikke fattet min *virkelige* Stilling til Flyveskriftet.

Jeg er, som bekjendt, en af Danmarks navnkundigste Skjalde i dette Aarhundrede og Jubellærer i Folkekirken, og jeg har aldrig “listet mig fra” at give aabne Erklæringer om, hvad jeg enten som Præst eller Forfatter stiledede paa og turde forsvare mig med, og naar da nu en langt yngre og mindre navnkundig Forfatter, enten han saa, borgerlig talt, er Biskop i Sælland eller Præst paa Anholt, gjør et fjendtligt Angreb paa mig, mit Skjaldskab, min Betænksomhed, min Lærdom og Skriftklogskab, min styrke i Modersmaalet og hele min offentlige Virksomhed gennem et halvt Aarhundrede, og det altsammen i en meget stakaandet og haltende, men derfor ikke desmindre fornem og storladende Rescension over “*Grundtvig og Grundtvigianismen*”, hvor han slet ikke indlader sig paa nogen Gjendrivelse af de Grunde jeg, ligefra “*Theologisk Maanedsskrift*” til “*Kirkelig Samler*” paa Prent med al Flid har givet for min

Synsmaade og min Forkyndelse af Christi Evangelium, men udspiler kun, som han mener, mine og Grundtvigianismens Indvolde for Læserens Øine, ham og andre til Skræk og Advarsel, da maa jeg dog vel have Lov til at vise et saadant Angreb saa lidt Opmærksomhed som jeg vil.

Hertil kommer, at *saavist* som det er i sin Orden at mine høilærde Modstandere, der under al anden Uenighed synes enige om, at *Bogstav-Skrift* kan have samme Virkning i Salighedens Sag som Ordet af Guds Mund med alle Aandens glødende Tunger, sætte kjækt deres Penne mod den kirkelige Bevægelse i Livets og Salighedens Sag, som knyttes til mit Navn, *saavist* er det ogsaa i sin Orden, at jeg, som gennem mange Aar og mange Skrifter har hyldet og hævdedet den Overbeviisning, at *Pennen* er en *Dødbider*, der ei kan udrette det Mindste i Livets og Salighedens Sag, ikke paa Gravens Bredd selvmodsigende vil indlade mig paa en *Pennefeide* om Livets og Salighedens Sag, som om den kunde og skulde afgjøre, enten *Clausen*, *Martensen* eller *Grundtvig* eller maaskee Ingen af dem pegede sikkert paa den "smalle Vei" og den "snevre Port" til det evige Liv, som *Jesus Christus* altid i hans Menighed maa holdes for ikke blot at *vise*, men at *være*. Da jeg nu tillige ved at overlade de fjendtlige Hære Kamppladsen giver de høilærde Høvdinger den gunstigste Leilighed til at vise Læseverdenen, hvad deres Bogstav-Helte, afrettede, opstillede og udbredte efter alle Kamp-Kunstens Regler, kunne udrette mod den store kirkelige Vildfarelse, man sigter mig for, saa forekommer det mig latterligt, naar man fra Fjendens Side besværer sig over, at jeg ikke vil rykke i Marken med en Hær af samme Slags; thi jeg skulde mene, de, efter deres egen Dom, maatte i den kirkelige Bevægelse og hvad dertil hører have mere end nok baade Levende og Dødt at kjøle deres Mod og prøve | **[A:6]** deres Styrke paa. Jeg seer nok, det er mine "*Kvæddlinger*" i Kirketidenden, der forarger dem; men da jeg nu engang er en gammel Skjald, burde man ikke billig fortænke mig i, at da jeg angribes med en, i sine egne og ventelig i Manges Øine frygtelig Hær, jeg da paa Skjaldeviis giver tilkjende, at jeg ikke deler Frygten, men oppebier rolig den Storm, der skal lægge hvad jeg kalder "Guds Stad" i Gruus for mine Øine; thi vel kan jeg ikke forlange, at den Tone, jeg istemmer, skulde findes passende eller klinge smukt i Angribernes Øren, men naar de kun havde den *rette Tro* paa deres Hærs Styrke og deres Vaabens Held, maatte saadanne Kvæk fra en Krog i Læseverdenen vel i deres Øren overdøves alt af Basun-Stødene i alle Aviser, endsige da af Seiers-Sangene, der umulig kan udeblive, naar det lykkes dem at *udfeie* og udrydde den saakaldte *Grundtvigianisme*, der ganske rigtig omfatter *Menneske-Livet* i alle dets Retninger og maa, hvor den hævder sin beskedne Stilling hos sine Velyndere, ganske rigtig omdanne ikke blot de *dogmatiske* Begreber men hele Tankegangen, vistnok ikke i *Pavedømmets* eller "*Absolutismens*", men tvertimod i *Menneskelighedens* og

Folkelighedens, Frihedens og den altid fremskridende Oplysnings Aand.

Naar De endelig, Hr. X, vil slaa Titelen "*Pastor Grundtvig*" fast paa mig, da maaskee De kan vente mit Bifald og Tak til, da jeg umulig kan glemme, at det er under denne hæderlige Titel, jeg har vundet al den Navnkundighed og Indflydelse, jeg har; men naar De tillige skoser mig som den, der lader sig kalde en "*Kirkens Biskop*", da tjener til behagelig Efterretning, at jeg end ikke erkjender de grundmurede *romerske* og *engelske* Biskopper for *Kirkens*, det er: Vorherre *Jesu Christi Menigheds* Overhyrder, og kalder da endnu mindre enten mig selv eller nogen anden *dansk Præst* med dette Navn, men at jeg ikke veed, hvorledes jeg kunde vægre mig ved til Hverdagsbrug at kaldes "Biskop", uden derved at slaa Vrag paa den kongelige Naadesbeviisning ved mit *Jubilæum*, hvorved der tillagdes mig Rang med "*Sjællands Biskop*" og tilføiedes udtrykkeligt, at ligesom vore gamle Psalmedigtere *Kingo* og *Brorson* havde været *Biskopper*, saa var det *Majestætens* allernaadigste Villie, at jeg skulde bære *Titel af Biskop*.
